

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO
NR. IX-705 18, 23, 37, 40 IR 42 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 18, 23, 37, 40 ir 42 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – įstatymo projektas) parengimą paskatino:

- būtinybė įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2023 m. kovo 15 d. nutarimą Nr. KT30-N3/2023 „Dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – KT nutarimas);
- poreikis įstatyminiu lygmeniu reglamentuoti esmines licencijuojamos veiklos sąlygas (galutinio vartotojo sertifikato išdavimą);
- poreikis atlikti reikalingus tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio pakeitimus.

Įstatymo projekto tikslai:

- pakeisti Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) nuostatas, prieštaraujančias Lietuvos Respublikos Konstitucijai;
- įstatyminiu lygmeniu reglamentuoti esmines su licencijuojama veikla susijusias sąlygas (galutinio vartotojo sertifikato išdavimą);
- tikslinti apdovanojimo ginklu teisinį reguliavimą;
- atlikti tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio pakeitimus.

Įstatymo projekto uždaviniai:

- patikslinti asmenų nepriekaištingos reputacijos reikalavimus atsižvelgiant į KT nutarime pateiktas išvadas;
- nustatyti galutinio vartotojo sertifikato išdavimo sąlygas;
- nustatyti apdovanojimo ginklu panaikinimo pagrindus;
- patikslinti keičiamą įstatymą atliekant tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio pakeitimus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešosios tvarkos biuro (viršininkas Vytautas Grašys (tel. (8 5) 271 9430) Licencijavimo skyriaus viršininkas Audrius Čiupala (tel. (8 5) 271 9767, el. p. audrius.ciupala@policija.lt) ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (8 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) patarėja Jurgita Žilinskaitė (tel. (8 5) 271 8322, el. p. jurgita.zilinskaite@vrm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai?

3.1. Keičiamo įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, kuris įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinį smurtinį nusikaltimą, už kurį Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse numatyta didžiausia bausmė viršija 6 metus laisvės atėmimo. KT nutarime Konstitucinis Teismas konstatavo, kad Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1 punktas tiek, kiek jame nurodyti asmenys neterminuotai nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos asmenimis ir pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punktą visam laikui netenka teisės įsigyti ir

turėti šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytų ginklų, B ir C kategorijų ginklų, jų šaudmenų, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui. KT nutarimas Teisės aktų registre bus oficialiai paskelbtas 2023 m. gruodžio 31 d., todėl iki oficialaus KT nutarimo paskelbimo 2023 m. gruodžio 31 d. turi būti nustatytas Konstituciją atitinkantis teisinis reguliavimas, susijęs su leidimų įsigyti, laikyti ar nešiotis šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis išdavimu.

3.2. 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP, nustatančios bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę, 5 straipsnyje nustatyta, kad eksporto licencijos išduodamos tik remiantis patikimomis ankstesnėmis žiniomis apie galutinį naudojimą galutinės paskirties šalyje. Tam paprastai reikia nuodugnai patikrinto galutinio naudotojo liudijimo (orig. end-user certificate) ar atitinkamų dokumentų ir (arba) oficialaus leidimo, kuriuos išdavė galutinės paskirties šalis. Vertindamos gamybai trečiosiose šalyse skirtą karinių technologijų arba įrangos eksporto licencijų paraiškas, valstybės narės pirmiausia atsižvelgia į galutinio produkto galimą panaudojimą gamybos šalyje ir į pavojų, kad galutinis produktas galėtų būti skirtas arba eksportuojamas nepageidautinam galutiniam naudotojui. Prieš išduodamos leidimą eksportuoti ginklus, galutinio vartotojo sertifikato gali pareikalauti užsienio valstybės, norėdamos įsitikinti, kad ginklai nebus reeksportuojami į kitas šalis (įprastai jų reikalauja JAV ir Turkijos institucijos). Tokie galutinio vartotojo sertifikatai išduodami ir Lietuvoje tam, kad licencijų turėtojai turėtų galimybę importuoti ginklus tais atvejais, kai užsienio valstybės paprašys galutinio vartotojo sertifikato. Galutinio vartotojo sertifikato išdavimo tvarka šiuo metu yra reglamentuota Ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių eksporto, importo, vežimo, gabenimo tranzitu per Lietuvos Respubliką tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 31 d. nutarimu Nr. 808 „Dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo įgyvendinimo“. Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir Licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, 18.3 papunkčio nuostatas, pagal kurias esminės licencijuojamos veiklos sąlygos (tarp jų – licencijos turėtojų teisės, pareigos ir esminiai reikalavimai licencijos turėtojui) ir esminį poveikį ūkinei veiklai darantys draudimai ir ribojimai (kokiais atvejais importuotojas kreipiasi dėl galutinio vartotojo sertifikato išdavimo) turi būti nustatyti licencijavimą reguliuojančiuose įstatymuose, šio dokumento neišdavimo pagrindai ir kitos nuostatos turi būti nustatytos įstatymų lygmeniu.

3.3. Keičiamo įstatymo 23 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad B ir C kategorijų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių eksporto, importo, vežimo, gabenimo tranzitu per Lietuvos Respubliką tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, tačiau pagal keičiamo įstatymo 23 straipsnio 7 ir 8 dalių nuostatas reikalinga nustatyti ir keičiamo įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nurodytų A kategorijos ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių vežimo Europos Sąjungoje tvarką. Keičiamame įstatyme nėra numatyta, kas nustato keičiamo įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nurodytų A kategorijos ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių vežimo Europos Sąjungoje tvarką.

3.4. Keičiamo įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad be leidimo įvežti (išvežti) pavienius ginklus galima įvežti į Lietuvos Respubliką, išvežti iš jos, gabenti tranzitu per Lietuvos Respubliką D kategorijos ginklus ir pneumatinius ginklo šaudmenis, nenustatant įvežimo ar išvežimo laikotarpio. Tačiau kartu šioje dalyje lieka nuostata, kad be leidimo įvežti (išvežti) pavienius ginklus taip pat galima išvežti šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytus

ginklus, duslintuvus, B, C, D kategorijų ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis, kurie su policijos įstaigos leidimu buvo laikinai (ne ilgiau kaip 24 mėnesiams) įvežti į Lietuvos Respubliką jų tinkamumui nustatyti, eksponuoti, taisyti, laikinai sandėliuoti, medžioklės ar sporto tikslais arba laikinai (ne ilgiau kaip 24 mėnesiams) išvežti šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytus ginklus, duslintuvus, B, C, D kategorijų ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis iš Lietuvos Respublikos jų tinkamumui nustatyti, eksponuoti, taisyti, laikinai sandėliuoti, medžioklės ar sporto tikslais tuo atveju, kai fizinis ar juridinis asmuo pagrindžia, kad šie ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys jiems teisėtai priklauso ir kad ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys šiam tikslui išvežami laikinai. Iš tokios nuostatos tarsi kyla pareiga visgi gauti policijos įstaigos laikino (iki 24 mėnesių) įvežimo, išvežimo leidimą.

Keičiamo įstatymo 37 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad specialiojo statuso subjektų pareigūnai, išskyrus Lietuvos šaulių sąjungą, tarnybinėms pareigoms atlikti jiems priklausančius šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B, C, D kategorijų ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis išveža, veža iš Lietuvos Respublikos ir įveža, veža į ją turėdami specialiojo statuso subjekto vadovo išduotą leidimą. Taigi D kategorijos ginklui išvežti, vežti reikalingas specialiojo statuso vadovo leidimas, kai bendras policijos įstaigos leidimas įvežti (išvežti) pavienius D kategorijos ginklus kitiems subjektams yra nereikalingas.

Keičiamo įstatymo 37 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad tvarką, reglamentuojančią pavienių šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytų ginklų, duslintuvų, B, C, D kategorijų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių įvežimą, išvežimą, vežimą, gabenimą tranzitu, vežimą Lietuvos Respublikoje ir informacijos apie pavienių šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytų ginklų, duslintuvų, B, C, D kategorijų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių vežimą užsienio valstybėms pateikimą, nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, tačiau kitos minimo straipsnio nuostatos nustato, kad leidimas ar rašytinis sutikimas D kategorijos ginklui vežti yra nereikalingas; todėl ši nuostatos dalis dėl D kategorijos pavienių ginklų yra perteklinė.

3.5. Keičiamo įstatymo 13 straipsnio 2–5, 7 ir 14 dalyse nustatytais atvejais tam tikrų kategorijų ar rūšių ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis ar jų dalis gali įsigyti ir turėti tik *nuolatiniai* Lietuvos Respublikos gyventojai. Keičiamo įstatymo 2 straipsnio 49 dalyje nustatyta nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojo apibrėžtis, pagal kurią nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas yra laikomas Lietuvos Respublikos pilietis arba Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojo leidimą gyventi Europos Sąjungoje turintis fizinis asmuo, kuris Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka yra deklaravęs gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje (išskyrus Lietuvos Respublikos pilietybės neturinčius Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos piliečius). Praktikoje gali kilti tokių atvejų, kai fizinis asmuo, kuriam išduotas leidimas nešiotis ir leidimas laikyti ginklus, neteks Lietuvos Respublikos pilietybės arba Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojo leidimą gyventi Europos Sąjungoje turintis fizinis asmuo, kuriam išduotas leidimas nešiotis ir leidimas laikyti ginklus, išvyksta gyventi į užsienio valstybę, kur deklaruoja savo nuolatinę gyvenamąją vietą. Taigi tokiu atveju jis praranda nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojo statusą keičiamo įstatymo prasme, tokiu būdu jis nebeatitinka keičiamo įstatymo 13 straipsnyje nustatytų kriterijų ir jam išduoto atitinkamo leidimo galiojimas turėtų būti panaikintas, tačiau keičiamame įstatyme toks leidimo galiojimo panaikinimo pagrindas nėra numatytas.

3.6. Pagal keičiamo įstatymo 42 straipsnio 7 dalį Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas, Ministras Pirmininkas, krašto apsaugos ministras, Lietuvos kariuomenės vadas ir

vidaus reikalų ministras turi teisę apdovanoti asmenis ginklu. To paties straipsnio 9 dalyje numatyta, kad tvarką, reglamentuojančią apdovanojimą ginklais, nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Kadangi pagal keičiamo įstatymo nuostatas apdovanoti ginklu gali ir krašto apsaugos ministras, ir Lietuvos kariuomenės vadas, ir vidaus reikalų ministras, tikslinga sudaryti galimybę krašto apsaugos ministrui, Lietuvos kariuomenės vadui, vidaus reikalų ministrui savarankiškai nustatyti jų vadovaujamose įstaigose ar jų valdymo srityje einančių pareigas asmenų apdovanojimo ginklais tvarkas. Taip pat šiuo metu keičiamame įstatyme nėra nustatyta galimybė dovanotojui panaikinti apdovanojimą.

3.7. Keičiamo įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 13 punkte numatyta, kad turinčiu nepriekaištingą reputaciją nelaikomas asmuo, kuriam leidimo nešiotis ginklus, leidimo laikyti ginklus galiojimas buvo panaikintas ar nepratęstas šio straipsnio 2 dalyje, išskyrus šios dalies 9 punktą, ar *kitų įstatymų nustatytais pagrindais*, taip pat už kitus ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių apyvartos pažeidimus, ir nuo to laiko nėra praėję 3 metai. Pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 76 punktą teisės akte turi būti vengiama nekonkrečių nuorodų, pvz., „teisės aktų nustatyta tvarka“, „kituose teisės aktuose“, „įstatymų nustatyta tvarka“ ir pan. Todėl reikia patikslinti keičiamo įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 13 punkto bei 40 straipsnio 1 dalies 11 punkto formuluotę „*kitų įstatymų*“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

4.1. Esminės KT nutarime pateiktos konstitucinės doktrinos nuostatos:

– Konstitucinio teisinės valstybės principo elementas yra ir proporcingumo principas, reiškiantis, kad teisės aktuose numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad jos turi būti būtinos šiems tikslams pasiekti ir neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia jiems pasiekti (*inter alia* 2012 m. spalio 31 d., 2013 m. liepos 1 d., 2023 m. vasario 9 d. nutarimai). Reikalavimas asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia* suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus: ribojantis asmens teises ir laisves įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas turi būti toks, kad sudarytų prielaidas kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes atitinkamai individualizuoti konkrečias tam asmeniui taikytinas ribojančias jo teises priemones (*inter alia* 2011 m. liepos 7 d., 2016 m. vasario 17 d., 2023 m. vasario 9 d. nutarimai). Šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos, pagal kurias įstatymų leidėjas turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus, *mutatis mutandis* taikytinos ir pagal įstatymą įgytai teisei įsigyti ir turėti tam tikrus ginklus ir šaudmenis (2020 m. birželio 5 d., 2023 m. vasario 9 d. nutarimai);

– pagal Konstituciją valstybės valdžios ir valdymo institucijos turi pareigą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, saugoti asmenį nuo kėsinosi į jo gyvybę ir sveikatą, ginti žmogaus teises ir laisves (*inter alia* 2001 m. balandžio 12 d., 2013 m. sausio 25 d., 2020 m. birželio 5 d. nutarimai). Ginklai ir šaudmenys gali kelti pavojų ne tik pačiam ginklus ir šaudmenis turinčiam asmeniui, bet ir kitiems visuomenės nariams, viešajai tvarkai, todėl įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokias ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvartą, jų laikymo, naudojimo, leidimų

įsigyti ginklą išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos apsaugoti visuomenės narius nuo galimos grėsmės, užtikrinti viešąją tvarką; įstatymų leidėjas, vykdydamas šią pareigą ir turėdamas plačią diskreciją, privalo laikytis Konstitucijos, *inter alia*, nustatydamas įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti atitinkamus ginklus ir šaudmenis ribojimo priemonės, privalo paisyti proporcingumo principo (*inter alia* 2013 m. sausio 25 d., 2016 m. vasario 2 d., 2023 m. vasario 9 d. nutarimai);

– pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, gali nustatyti tokias įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis ribojimo priemonės, kurias taikant teistiems už nusikalstamos veikos padarymą asmenims tam tikrą įstatymų leidėjo nustatytą laiką leidimai įsigyti ginklus ir šaudmenis nebūtų išduodami, o išduotieji būtų panaikinami (2020 m. birželio 5 d. nutarimas); tokiu teisiniu reguliavimu turi būti sudaryta galimybė kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes leidimo įsigyti ginklus ir šaudmenis neišduoti nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui, kuris net ir praėjus įstatymų leidėjo nustatytam laikui ir toliau kelia pavojų visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai; Konstituciją, *inter alia* konstitucinį proporcingumo principą atitiktų ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį asmenims, padariusiems tam tikrus itin pavojingus nusikaltimus, už kuriuos numatytos pačios griežčiausios bausmės, leidimai įsigyti tam tikrus ginklus ir šaudmenis niekada nebūtų išduodami (2020 m. birželio 5 d., 2023 m. vasario 9 d. nutarimai);

– pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, įstatyme turi nustatyti tokias įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis ribojimo priemonės, kuriomis būtų sudarytos prielaidos riboti šios teisės turėjimą visais tais atvejais, kai esama prielaidų manyti, kad asmuo, turėdamas šią teisę, galėtų kelti pavojų *inter alia* sau, kitiems visuomenės nariams, viešajai tvarkai (*inter alia* nepaisant to, kada atsirado konkrečios priežastys, sudarančios prielaidas abejoti dėl galimo pavojaus, kurį asmuo, turėdamas teisę laikyti, nešiotis ginklus, keltų arba galėtų kelti sau, kitiems visuomenės nariams ar viešajai tvarkai) (2023 m. vasario 9 d. nutarimas);

– pagal Konstituciją įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokias ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvartą, jų laikymo, naudojimo, leidimų įsigyti ginklą išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos apsaugoti visuomenės narius nuo galimos grėsmės, užtikrinti viešąją tvarką; įstatymų leidėjas, vykdydamas šią pareigą ir turėdamas plačią diskreciją, privalo laikytis Konstitucijos, *inter alia*, nustatydamas įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti atitinkamus ginklus ir šaudmenis ribojimo priemonės, privalo paisyti proporcingumo principo, pagal kurį teisės aktuose numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus ir jos turi būti būtinos šiems tikslams pasiekti ir neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia jiems pasiekti;

– nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Konstituciją, *inter alia* konstitucinį proporcingumo principą atitiktų ir toks teisinis reguliavimas, pagal kurį leidimai įsigyti tam tikrus ginklus ir šaudmenis niekada nebūtų išduodami tam tikrus itin pavojingus nusikaltimus padariusiems asmenims, atsižvelgiant į jiems už tokius nusikaltimus **realiai paskirtos**

bausmės dydį, kuris kartu su nusikalstamų veikų klasifikacija (*inter alia* pagal jų pavojingumą, kėsinosi objektą) labiau parodo konkretaus asmens, siekiančio gauti leidimą įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis, pavojingumą visuomenės saugumui ir viešajai tvarkai, nei už tokį nusikaltimą įstatyme numatyta didžiausia laisvės atėmimo bausmė;

– kaip minėta, pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą įstatymų leidėjas, vykdydamas pareigą nustatyti leidimų įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis išdavimo ir panaikinimo sąlygas ir tvarką, kad būtų sudarytos prielaidos užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, įstatyme turi nustatyti tokias įstatyme įtvirtintomis sąlygomis ir tvarka įgyjamos teisės įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis ribojimo priemonės, kuriomis būtų sudarytos prielaidos riboti šios teisės turėjimą visais tais atvejais, kai esama pagrindo manyti, kad asmuo, turėdamas šią teisę, galėtų kelti pavojų visuomenės saugumui, viešajai tvarkai (*inter alia* nepaisant to, kada atsirado konkrečios priežastys, sudarančios prielaidas abejoti dėl galimo pavojaus, kurį asmuo, turėdamas teisę laikyti, nešiotis ginklus, galėtų kelti visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai).

Atsižvelgiant į šiuos Konstitucinio Teismo argumentus, įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad nepriekaištingos reputacijos asmeniu nelaikomas asmuo, kuriam teismo nuosprendžiu realiai paskirtos bausmės dydis viršija 6 metus laisvės atėmimo už tyčinio smurtinio nusikaltimo padarymą. Tokiu būdu būtų įgyvendinamas KT nutarimas, kad nepriekaištinga reputacija būtų įvertinama individualiai, remiantis realiai paskirtu, o ne teisės akte numatytu bausmės dydžiu, kai teisė įsigyti ir turėti ginklą yra atimama visam laikui. Be to, pažymėtina, kad įstatymo projektu iš esmės nekeičiama esama nepriekaištingos reputacijos vertinimo sistema – siekiama išlaikyti nuostatą, kad teisė įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis yra visam laikui prarandama, kai asmuo įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažįstamas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų tyčinį smurtinį nusikaltimą. Pagrindiniai kriterijai, kuriais remiantis tyčiniai nusikaltimai pagal Baudžiamojo kodekso 11 straipsnį yra skirstomi į nesunkius, apysunkius, sunkius ir labai sunkius – atitinkamo Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies straipsnio, reglamentuojančio atsakomybę už nusikaltimo padarymą, sankcijoje numatytos bausmės rūšis (laisvės atėmimas) ir jos dydis. Kuo pavojingesnis nusikaltimas, tuo griežtesnė bausmės rūšis ir didesnis jos dydis numatytas Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sankcijoje¹. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Baudžiamojo kodekso 11 straipsnio 5 dalį sunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta *didžiausia* bausmė viršija šešerius metus laisvės atėmimo (bet neviršija dešimties metų laisvės atėmimo), Įstatymo projektu siūloma formuluotė užtikrina, kad teisė įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis visam laikui prarandama, kai asmuo įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažįstamas kaltu padaręs sunkų ir (ar) labai sunkų tyčinį smurtinį nusikaltimą ir teismas, įvertinęs visas bausmės skyrimui reikšmingas aplinkybes, už tokio nusikaltimo padarymą jam paskiria realią laisvės atėmimo bausmę, viršijančią 6 metus.

Atsižvelgiant į siūlomą 18 straipsnio 2 dalies 1 punkto formuluotę, kuria akcentuojamas realiai paskirtos bausmės dydis, atitinkamai tikslinami ir šios dalies 2, 7 ir 9 punktai.

4.2. Siūloma reglamentuoti, kaip suprantamas galutinio vartotojo sertifikatas keičiamo įstatymo kontekste, nustatyti, kad šį dokumentą išduos Lietuvos policijos generalinio komisaro įgaliota policijos įstaiga, taip pat nustatyti galutinio vartotojo sertifikato neišdavimo sąlygas,

¹ Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Bendroji dalis, I knyga, 95 p. Teisinės informacijos centras, 2004.

įtvirtinti nuostatą, kad šis sertifikatas galioja neterminuotai. Tokiu būdu šios nuostatos bus reglamentuotos įstatymų lygmeniu. Pažymėtina, kad galutinio vartotojo sertifikatas yra dokumentas, kurio iš ūkio subjekto gali paprašyti (bet nebūtinai) trečioji valstybė, ir galutinio vartotojo sertifikatu policijos įstaiga paliudys, kad ketinami eksportuoti iš trečiosios valstybės B, C ar D kategorijų ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys nebus eksportuojami ar reeksportuojami. Šiuo atveju ūkio subjektui, kuris kreipsis į policijos įstaigą dėl galutinio vartotojo sertifikato išdavimo, papildomų reikalavimų nereikės atitikti, kadangi jis jau bus patikrintas išduodant jam ginklų importo veiklos licenciją bei leidimą konkreitiems ginklams importuoti.

4.3. Bus aiškiai reglamentuota, kad keičiamo įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą A kategorijos ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių vežimas Europos Sąjungos viduje bus vykdomas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4.4. Bus atsisakyta perteklinio D kategorijos pavienių ginklų vežimo reglamentavimo, taip pat atsisakyta perteklinės pareigos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai nustatyti D kategorijos ginklų vežimo tvarką, kadangi D kategorijos paviniams ginklams vežti tokių leidimų nereikia.

4.5. Siūloma nustatyti pagrindą panaikinti leidimų nešiotis ir leidimų laikyti ginklus galiojimą, kai fizinis asmuo netenka nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojo, kurio sąvoka pateikiama keičiamo įstatymo 2 straipsnio 49 dalyje, statuso.

4.6. Keičiamo įstatymo 42 straipsnio 9 dalyje būtų nustatytas teisinis pagrindas krašto apsaugos ministrui nustatyti asmenų, einančių pareigas krašto apsaugos sistemos institucijose, apdovanojimo ginklais tvarką, Lietuvos kariuomenės vadui nustatyti asmenų, einančių pareigas kariuomenėje, apdovanojimo ginklais tvarką, vidaus reikalų ministrui, suderinus su teisingumo ministru ir finansų ministru, nustatyti asmenų, einančių pareigas vidaus tarnybos sistemos statutinėse įstaigose, apdovanojimo ginklais tvarką. Taip pat papildžius keičiamą įstatymą 42 straipsnio 10 dalimi būtų nustatyta galimybė dovanotojui panaikinti apdovanojimą ginklu, jeigu paaiškės aplinkybės, dėl kurių asmuo negalėjo būti apdovanotas arba asmuo negalėjo įsigyti ir turėti ginklų, jų šaudmenų dėl įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatytų priežasčių, arba asmens veika žemina apdovanojimą gavusio asmens vardą. Tokiu būdu būtų priimamas sprendimas dėl paties apdovanojimo ginklu panaikinimo (institucija išbrauktų asmenį iš apdovantųjų asmenų sąrašų), o ginklas neturėtų būti grąžinamas, kaip priklausantis asmeniui nuosavybės teise. Tačiau esant tokiam sprendimui ir kai asmuo buvo apdovanotas B ir C kategorijų trumpuoju šaunamuoju ginklu (pistoletu, revolveriu), policijos įstaiga turėtų įvertinti, ar nėra pagrindo panaikinti leidimo laikyti ar leidimo nešiotis B ir C kategorijų ginklus galiojimą keičiamo įstatymo 40 straipsnio 1–7 dalyse nustatytais pagrindais (įstatymo projekto 4 straipsniu keičiamo įstatymo 40 straipsnio nauja 8 dalis). Panaikinus nurodyto leidimo galiojimą, pagal keičiamo įstatymo 41 straipsnio 1 dalies 2 punktą iš asmens būtų paimamas B ir C kategorijos trumpasis šaunamasis ginklas (pistoletas, revolveris), kuriuo asmuo buvo apdovanotas.

4.7. Siūloma sukonkretinti keičiamo įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 13 punkto bei 40 straipsnio 1 dalies 11 punkto nuostatas ir pateikti nuorodą į Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, pagal kurio nuostatas (4 straipsnio 8 dalies 2 punktą) policija Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nustatyta tvarka neišduoda leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus arba šiuos leidimus panaikina asmenims, kuriems skirtas apsaugos nuo smurto orderis, iki apsaugos nuo smurto orderio galiojimo pabaigos, taip pat asmenims, dėl kurių pradėtas ikiteisminis tyrimas, susijęs su smurtu artimoje aplinkoje, ar priimtas

apkaltinamasis teismo nuosprendis ar teismo sprendimas atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės dėl nusikalstamos veikos, susijusios su smurtu artimoje aplinkoje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus keičiamą įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?

Priimtas keičiamas įstatymas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės. Įstatymo projektui parengta antikorupcinio vertinimo pažyma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai?

Priimtas keičiamas įstatymas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus keičiamą įstatymą, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų Valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nėra apibrėžiamos naujos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?

Iki 2023 m. gruodžio 30 d.:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pakeis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 31 d. nutarimą Nr. 808 „Dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo įgyvendinimo“ (nutarimo projektą parengs Vidaus reikalų ministerija).

2. Krašto apsaugos ministras, Lietuvos kariuomenės vadas, vidaus reikalų ministras pakeis tvarkas, reglamentuojančias jų valdymo srityje einančių pareigas asmenų apdovanojimą ginklais.

3. Lietuvos policijos generalinis komisaras pakeis:

- policijos generalinio komisaro 2016 m. rugsėjo 22 d. įsakymą Nr. 5–V-756 „Dėl Leidimų įvežti (importuoti), išvežti (eksportuoti), gabenti tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją sprogmenis išdavimo taisyklių patvirtinimo“;

- policijos generalinio komisaro 2011 m. vasario 28 d. įsakymą Nr. 5-V-166 „Dėl Juridinių asmenų ginklų ir šaudmenų civilinės apyvartos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- policijos generalinio komisaro 2003 m. birželio 23 d. įsakymą Nr. V-362 „Dėl Fizinių asmenų ginklų ir šaudmenų civilinės apyvartos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)?

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų keičiamam įstatymui įgyvendinti neprireiks. Einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais nenumatoma sutaupyti lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Rengiant įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „ginklai“, „šaunamieji ginklai“, „šaudmenys“, „ginklų priedėliai“, „galutinio vartotojo sertifikatas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.
